

LAKIALOITE 150/2001 vp

Laki vakuutusosoikeudesta annetun lain 3 §:n muuttamisesta

Eduskunnalle

Kun henkilö jää ikänsä perusteella eläkkeelle, siinä ei ole mitään ongelmia. Tilanne on kuitenkin toisenlainen, kun henkilö menettää työkykynsä työtapaturman, tapaturman tai sairauden takia.

Laissa on tavallaan selkeät säännökset, jotka sääntelevät edellytykset, joilla työtapaturma- tai työkyvyttömyyseläke voidaan myöntää. Ongelmaksi muodostuu se, että lakia on alettu vapaamuotoisesti tulkita ja soveltaa. Työnantajan valitsema vakuutusyhtiö on ensimmäinen valitusaste, johon vammautunut työtapaturman tai tapaturman uhri tekee ilmoituksen tapahtuneesta vammasta.

Päätöskäytäntö on muodostunut sellaiseksi, että vakuutusyhtiöt soveltavat nykyisen lain suomin mahdollisuuksin vakuutusosoikeudesta annetun lain 3 §:n 2 momenttia liian vapaamuotoisesti. Nykyinen laki edellyttää ainoastaan laillistettua lääkäriä. Näin vammautuneen ihmisen mahdollisuus saada asiassa vakuutusyhtiöltä potilaan vamman tuntevan alan erikoislääkärin selvitys on osoittautunut jopa mahdottomaksi. Löytyy tapauksia, joissa työterveyshuollon erikoislääkäri antaa vakavissa neurologisissa vammoissa pääsääntöisesti kielteisen kannan toteamalla lyhyesti: ei muutosta aiempaan päätökseen. Vakuutusyhtiöt katsovat, että niiden ei tarvitse käyttää potilaan vamman tuntevan alan erikoislääkäriä. Tämä on ensimmäinen vakava virhe nykyisen lain kohdalla.

Saadessaan vakuutusyhtiöltä hylkäävän päätöksen vammautunut potilas joutuu monimutkai-

seen ja ajallisesti jopa 7—9 vuoden oikeusprosessiin, jota käydään työtapaturman uhrien asiassa sosiaalivakuutusosoikeustuomioistuimessa. On osoittautunut, että tapaturmalautakunnan hylkäävissä perusteluissa käytetään näyttönä vakuutusyhtiön hylkäävää perustelua, eli perustelua, jolla vammautunut potilas ei ole voinut millään tavalla saada todellisen syy-seuraussuhteen lääketieteellistä todellista näyttöä.

Vammautunut potilas sitten jatkaa oikeustaiseluaan tapaturmalautakunnan päätöksestä valittamalla vakuutusosoikeuteen todettuaan, ettei vakuutusyhtiön hylkäyspäätöksessä voi olla selkeää näyttöä syy-seuraussuhteesta, koska aivan toisen alan lääkäri on antanut tapauksessa hylkäävän vakuutusyhtiön lääketieteellisen esityksen, jonka on vielä muotoillut viime kädessä vakuutusyhtiön vakuutusjuristi.

Vakuutusosoikeudessa liian usein toistuu sama, eli nyt hylkäävänä päätöksenä mainitaan tapaturmalautakunnan päätös. Myöskään vakuutusosoikeus ei nykykäytännön mukaan käytä lääkärijäsenenä välttämättä lainkaan potilaan vamman tuntevaa alan erikoislääkäriä, vaan aivan toisen alan lääkäriä. Käytännössä on jopa tapahtunut niin, että tämä toisen alan lääkäri myöntää kaksi vuotta sen jälkeen, kun hylkäävä päätös on potilaalle annettu, ettei hän tunne ko. potilaan tutkimusmenetelmiä lainkaan, koska ei tunne potilaan vamman erikoislääketieteellisiä tutkimusmenetelmiä. Tällainen vakuutusosoikeuden menettely on todistettavissa. Suomi on saanut langettavia tuomioita Euroopan ihmisoikeustuomiois-

tuimelta juuri näistä syistä. Päätökset ovat voimakkaasti poikenneet asiassa esitetystä ja potilaan vaatimuksia tukeneesta näytöstä. Tästä huolimatta oikeus ei ole päätöstään perustellut tosiasiallisesti lainkaan. Koska oikeus ei ole kyennyt näyttämään toteen päätöksen oikeellisuutta ja koska asia tulisi epäselvässä tapauksessa ratkaista heikomman osapuolen eduksi, on kysymyksessä vammautuneeseen potilaaseen kohdistunut oikeusmurha. Tämä on valitettava epäkohhta, joka täytyy nöyrästi myöntää Suomessa valitsevana tapana. Suomalainen oikeuskäytäntö sosiaalivakuutusoikeudessa on sellainen, että yleinen käytäntö voittaa lain. Ei voida lähteä siitä, että lain tarkoitus on ollut alun perin edellä mainitun kaltainen mahdollistaen sen, että varsinkin ulosottoteitse jopa konkurssiin vievän lakisääteisen työtapaturmavakuutuksen alaisena oleva henkilö joutuu tapaturman sattuessa 7—9 vuoden oikeusprosessiin, jos sitkeyttä riittää.

Koska lain mukaan tapaturmalautakunnan ja vakuutusoikeuden laillistetun lääkärin (laissa ei siis edellytetä minkäänlaista asiantuntijaa) lausumat kuuluvat salassapidon alaisuuteen, tilanne saa moninkertaisen outouden ja epämääräisyyden leiman. Suomalainen vammautunut ihminen ei voi saada sivistysvaltiona itseään pitä-

vässä Suomessa kohtelua, jossa oikeudenmukaisuus, puolueettomuus sekä tosiasioihin perustuva ja avoin käsittely leimataan salaisiksi ja saatetaan vammautunut ihminen tilanteeseen, jossa kovahermoinenkin ihminen voi menettää täydellisesti terveytensä rippeet puhumattakaan koko siitä sosiaalisesta tilanteesta, että moninkertaisiksi tulevat asiat voivat perheissä muodostua katastrofaalisiksi.

Näin vakavaksi muodostuneen tilanteen laukaisemiseksi on vain yksi keino. Se on lain muutos sellaiseksi, että edellä mainitun kaltaiset selvät laittomuudet voidaan selkeästi lopettaa. Perustuslakia on muutettava silloin, jos ei saada tai haluta lainmuutosta. Lisäksi edellä mainitun kaltaisia tilanteita on tapahtunut 10 vuoden ajan useampi sata vuodessa, joten lakiin tulee taata mahdollisuus saada puretuksi aiemmat hylkäävät vakuutusoikeuden päätökset, mikäli on osoitettavissa selvä lääketieteellinen näyttö vamman syy-seuraussuhteen olemassaolosta tapaturmasta aiheutuvana.

Edellä olevan perusteella ehdotamme,

että eduskunta hyväksyy seuraavan lakiehdotuksen:

Laki

vakuutusoikeudesta annetun lain 3 §:n muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti

muutetaan vakuutusoikeudesta 17 päivänä tammikuuta 1958 annetun lain (14/1958) 3 §:n 2 momentti, sellaisena kuin se on laissa 278/1999, seuraavasti:

3 §

— — — — —
Lääkärijäsenen tulee olla laillistettu lääkäri ja lisäksi hänen tulee olla potilaan vamman tunte-

va alan erikoislääkäri. Muiden maallikkojäsen-
ten kelpoisuudesta säädetään 5 b §:ssä.

— — — — —
Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta

.

Helsingissä 7 päivänä marraskuuta 2001

Lauri Oinonen /kesk
Petri Neittaanmäki /kesk
Jaana Ylä-Mononen /kesk
Kyösti Karjula /kesk
Seppo Lahtela /kesk
Markku Rossi /kesk
Tero Mölsä /kesk
Antti Rantakangas /kesk

Ismo Seivästö /kd
Marja-Leena Kemppainen /kd
Rauha-Maria Mertjärvi /vihr
Päivi Räsänen /kd
Seppo Kanerva /kok
Hannu Aho /kesk
Timo E. Korva /kesk
Toimi Kankaanniemi /kd